

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 23. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évnegyedre 3 ft. o. 6.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Elkészítés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

A nyilvtér cikkeket sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

1865-dik évi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.

Félévre . . . 6 „

Évnegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középüti könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, febr. 12.

(D) Vannak nemzetek, melyeket csak katastrofáikról emleget a világ, legyenek azok társadalmiak vagy politikaiak, nem kíséri az európai közvélemény náluk a szellem csöndes, de biztos munkálódását, nem a lelkesült küzdelmet a politikai reformokért, nem az ország szabadságáért önfeláldozással folytatott erkölcsi csatározásokat. Népek ezek, kiket önálló nemzeti érzelmekkel, sőt történelmi emlékekkel egyetemben, nagyobb nemzetiség palástja takar; s csak akkor tűnnek fel létezők gyanánt Európa előtt, ha e palástot itt-ott megszakítva bekukkintanak a nagyvilágba.

E népek közt áll a magyar is. Ha forradalmat csinál, vagy azzal fenyeget, tudnak róla világszerte; ha pusztáinak egy-egy vad fia meggyalázó rabló kalandokra vetemedik, kintornyások s szinműtörök lelkesednek iránta a Rajna s a Szajna partjain; de a mit a nemzet felszine alkot: intézeteink, tanodáink, muzeumaink, egyleteink, államgazdasági reformjaink, melyek a közállamot magára hagyott nemzet tiszteres örfeszítését s vas kitarását követelik, ezeknek egy sort is alig szentel a világirodalom, s főképp a napi sajtó; s a régi mese mindig új, hogy az európai kapriczia előtt nagyobb alak a hirhedett Zsobri, mint a reformator Széchenyi István. Szegény Erdélyünk ekkor még zsványokkal sem birt, melyekkel magára vonja Európa figyelmét; de a mióta Schuller Libloy ur fölfedezte Austria ezen kronlandjában is a rablók és tolvajok Kaliforniáját, im keletről nyugatig terjed hírünk Schuller ur oratójiának hírével egyetemben.

A Reichsrathról tudósítások felületesen jutottak hozzánk, s nem is tudánk ma is Erdély apoteosisáról, ha egy lipesei lapból nem olvassuk egy cikket e czim alatt: „Ein Österreichisches Kronland.“ Most van előbb e név és czim alatt Erdély a világnak bemutatva, s a bemutatásnál Schuller L. ur beszéde van ajánló levélül országunkhoz csatolva. Lássuk tehát e beszéd fővonásait.

Az erdélyi fejadó elengedéséről folyt a vita a Reichsrathban, s Schuller ur érveit kiválólag ezekre fektette: „Erdélynek a kiadások egész kategóriáit kell hordoznia, melyeket a többi koronatarományok nem ismernek; ezeknek egy része a mezőgazdasági rendszerben fekszik, miután ez ország még mind a két s három dülös rendszert használja, mert a tagosítás sehol sincs átvive, istálóság nem létezik, s sovány ugarokon horpacz barom tenyészik. Mezőrendőség nem lehet, s a legelőről elvész a marha nyomtalanul a nélkül, hogy a tolvajra akadnának, s így a birtokosnak, kinek terményét idegen marha prédálja fel, míg saját marháját onnan ellopják, nincs más menedéke, mint formaszerű szerződést kötni az ismeretes tolvajbandákkal, s nekik egy szabályos adót fizetni, melyért a marhalopás ellen biztosítatik. Ismerik önök a német-szláv provinciákban ezen intézményt? Ezen biztosítási díj mellett terheli a népességet, melyet oly nagy gründlichkei-tal lefegyvereztek, azon körülmény, hogy a medvéket s farkasokat bottal kénytelen agyonverni. Évenkint 2—300 medve s ezer darabnyi farkas pusztul el, de mielőtt elpusztulna, sok községben több kárt tesz mint a mennyire az adó megy. Ide járulnak a beszállások s fuvaroztatások, melyek a krimi hadjárat korában oly magas fokra hágtak, hogy a parasztek lovaikat örökért adták el, sőt kiszöktek Oláhországba, hogy a fuvarozástól menekülhessenek.

Meg van áldva az ország vízáradásokkal s égésekkel, nem kevésbé mint utvámmokkal, bárha a jó ut hiányzik, a paraszt, ki az erdőre megy fáért, igen sokszor menet s jövet egy forint vátot kénytelen fizetni; ha pedig az erdélyit azon szerencsétlenség éri, hogy pörölnie kell, akkor meg kénytelen egészen külön justitzsteuert fizetni, s csak hogy Klageját beadhassa, előre enormis Reisekosten-eket s más napi díjakat kell fizetnie.

Igy hangzik az erdélyi rendőségnek, közigazgatásnak, igazságszolgáltatásnak s államgazdaságnak Schuller ur szónoklata által kiállított s fájdalom igen sokban találó bizonyítványa. Nem is állítmányai igazságát akaruk kétségbehozni, csak azt, hogy Erdély és Schuller ur ezen szónoklat által európai hirre tettek szert.

S csak arról akarunk beszélni, hogy e szónoklatnak nem a Reichsrathban, hanem a szebeni gyűlésen lett volna helye, hol Schuller ur, mint meggyőződése szerint egészen jogosult törvényhozó szerepelt.

Mert Erdélyen nem fog segíteni azon 400,000 forint adó elengedése, melyért Schuller ur ama borzadalmas leadert tartotta, mert valóban esztendőn által négyszáz ezer forint értékűt többet elpusztít a medve, farkas, a sovány legelő s a tagosított birtok régi barázdajáratásait helyettesítő birtokháborítási keresetek óriási diurnumai.

Nem volt szüksége Erdély birtokosainak kötésekre lépni a tolvajokkal, míg a nyomkövetés törvénye létezik, s az egyéni birtok védelmére minden községi polgár kötelezve volt, pénzbírságot szenvedvén, a ki tolvaj- vagy tüzvész-kiáltásra segélyül nem sietett; nem volt szabad prédálást engedve az ország a marhatolvajoknak, míg azon törvényes elv létezett, hogy: „entor debet esse cautus“, a fisiocrat országnak nem mercantil rendszerű emberek szabvány törvényeket 1850 óta sistematizáltak magokat egész országban a marhatolvajok.

Adják vissza nekünk gyakorlatunk s viszonyainkon épült ős törvényeinket s szokásainkat, és Erdély megszűnven tolvajok és gyujtogatós fészke lenni, mi többszörösen megmarasztjuk Erdélynek azt a 400,000 forintot, a mit most az erdélyi Reichsrathok társaitól lekunyorálni akarnak.

E mellett kellett volna nekik országgyűléseken szót emelniök; a közlegelők kiosztása s a curialisták helyett gondolkoztak volna arról, hogyan lehet megvédeni a birtok és tulajdon szentségét, s megmenteni Erdélyt azon újdon világhíről, melylyel Schuller L. ur beszéde folytán szert tehetni elég szerencsétlen volt.

Csak a mit Erdély esztendőn által a barázda sértések miatt a járásbírók és adjunctjaik diurnumaiba fizet, melyeket azelőtt hat commetaneussal s tíz husz garassal eligazított, míg a birtokháborítási kereset a spolium fogalmában a barázdasértéstől elkülönítve állott, s nem jött be az osztrák törvényvel, hogy az ekevas tulszaladása is már évekre nyúló birtokháborítási keresetet vonjon maga után: csak az így megmarasztott pénz elég lenne fedezni azon négyszáz ezer forintot, melynek most elengedését sürgetik. Mit mondjunk még a népek Schuller ur által nem is érintett adóiról, azon sportulákról, melyek által a mostani szolgabírói állomások jövedelméért a nyereszkek megadnának 2—3000 forint arendát, a hivatalnokokká szervezett ügyvédek költségjegyzékeiről, melyek a kereset alatti összegeket többszörösen felül mulják? stb. stb.

Ezeknek kellene segíteni, vissza kellene állítani hazai intézvényeinket, melyeket az oct. diploma ugy is nagy részben visszaadott; az országra kellene bizonni, hogyan kimélje meg a nép zsebében az ezereket, hogy az képes legyen kifizetni az állam adójában a százakat. Véget kellene vetni a burocratiának, midőn Plener ur most joggal panaszol, hogy Erdélyben már a szegényebb osztálytól az adót felvenni nem lehet; meg kell menteni az országot, hogy lakói ne jussanak mind ezen legszegényebb osztályba.

Mindezekből az a tanúság, miképp Erdélyben nem az a kérdés, hogy a birodalom képviselése a régineél tiszterte nagyobb adóból egy kis összeget elengedjen, mert ez Erdély sorsán nem segít, a terményeiből 7

milliót beevő Erdély 15 millióra rugó adójából 400,000 forint csökkentés meg nem ment minket; hanem tisztába kellene hozni, mi azon összeg, a mely Erdélyt a birodalomhoz való közös viszonyában kötelezi, s azután Erdély illetékes törvényhozására bizandó az, hogyan intézze belső háztartását, mennyire vigye olesón és jól közigazgatását, igazságszolgáltatását, hogy az képes legyen maga is élni, gyarapodni, s az állam- és ország adóját is megbírni, a mely a mostani viszonyok közt annyira hordozhatlanná vált, hogy ha az idén négyszáz ezert nem tud a pénzügyminister fölvetetni, jövőben már két annyi lesz a nem exequalható.

Alapeszmék iparunkról.

Az ipar nemzetiségünk oly alapja, melynek fejlődésével bárhog is tornyosuljanak felettünk a politikai menyezet sötét felhői, mindazok daczára nemzeti épületünk magát nagyra kinöbheti; ellenben a politikai láthatár bármily tiszta lehet, ha iparunk a kívánalmakkal nem halad.

Iparunk fejlődése sokkal biztosabb tényezője nemzetiségünknek mint a politikai combinatiók; igaz ugyan, hogy a nemzet szellemének megfelelő törvények az ipart könnyítik, segítik, de lejárt az idő, hogy egy nemzet politikailag létezhessen mint tényező, ha nincs is megfelelő ipara. Valamint az élethez nem csak lélek, de okvetlen a látható test is kívántatik, ugy egy nemzet életére törvényei, de okvetlen a virágzó ipar is conditio sint qua non.

Iparunk fejlődéséhez hozzá szólni akarván, nem kecségettem magam, hogy soraim a várakozásnak tökéletesen megfeleljenek, mert oly roppant nagy és csaknem paragon heverő tér ez, melyet még csak most kezdenek egy-egy szelében egyes hazánkfiak mivelgetni, de mely elég és kifogyhatatlan munka bőséget adni az egész nemzetnek, azert meglegszem, habár egy-egy ázó nyomással hozzá járulhaték e tér miveléséhez.

Iparunk fejlődése nemzeti jövőnk biztosítója, de a mennyire díszes az azoknak büzsége, kik egyes vállalatokkal már is az európai verseny-piacon megállni törekednek, annyira üdvöletlen az, az egészre; mert iparunk csaknem primitív helyzetben ritkán látunk oly vállalatot, mely utóljára mégis a sok küzdelmek alatt össze ne roskadjon.

Minden haladás csak akkor biztos, ha az a nemzet szellemének fejlődésével megfelelő és ugrás nem történik; iparunk még primitív állapotú, azon jó szándéku egyesek már is európai versenyzése, a nemzet e téren haladásával meg nem egyez, ugrás, s így több veszélyt mint hasznot nyújt jövőnknek; azon kellemetlen hatás által, mit az ily vállalatok bukása okoz. Lépésről lépésre, de gyorsan kell haladnunk, mert az idő nem vár, a gőzmozdony pedig maholnap hazánkban is füstöl.

Hogy ily haladást tehesünk, első kellék ön-magunkat és tehetségünket ful nem becsülni; jól megismerkedni azon vidékkel és előállítható nyers terményeivel, a hol bárminemű vállalatot kezdeni és fejleszteni akarunk; minden kezdeményezésnek bizonyos célja és piaczeza legyen, de törekvünknek egyelőre ne legyen az európai verseny, elégedjünk meg kezdetben azzal, hogy piaczezaikról a külversenyeket lassan-lassan kiszoríthatjuk.

Iparunk felett most csak általánosan s annak inkább főbb részletei- és alapjáról szándéksom nézeteimet közölni, s így első helyen a mezei gazdaságot, mint a nyers anyagok természetűt említem.

Minden nemzetnél, hol virágzó ipar létezik, annak fejlesztésére az általa természetűt nyers anyagok mennyisége és minősége szolgált alapul és kiindulási pontul, ugy nekünk is ezek lehetnek iparunk alapjai; de valamint egyébűt ugy nálunk is e terményeket többnyire a gazdaszat adja, legfőbb figyelmünk tehát ide legyen fordítva nem csak azon okból, mert a magyar nemzet kintinöleg földész, hanem gazdaszatunk egyszersmind nemzeti iparunk alapja levén, hogy e kettős célznak megfeleljen.

Mezei gazdaszatunk irodalmunk által fel van karolva, elemzése nem szorult ily csekély tehetségűre; az ottani jó tanácsok azonban elméletileg igazok, de gyakorlatilag most alig kivihetők; gondolom, hogy a t. olvasó el fog mosolyogni e mérés nyilatkozatomat olvasva, de nem tehetek; ha e téren is saját nézeteimet csak az általom beis-mert jobbnakrendelem alá, miáltal nem akarom mondani, hogy mind azok, kik gazdaszatunkat anynyi tudomány és ügyességgel tárgyalták, annak előmozdítására hazafias szolgálatot nem tettek, sőt bevallom, hogy sokat tettek s csak azt mondom,

hogy gyakorlatilag alig kivihetők. E kellemetlen félreértést elkerülendő, megmondom miért:

Minden gazdaszati könyv vagy folyóirat, még a báró Bánffy J. uré is, mely a maga nemében jeles, tagosítást kíván. Szerény kívánság 20 hold tagosított birtok, de mily bajos annak kivitele, nem megyek messzire, csak Hunyadmegyében tekintek körül, hol erdő és havas részleteken kívül még nagyobb birtoknál is ritkán található azon feltétel, a 20 hold egy tagban, s így van ez többnyire mindentűt Erdélyben, már pedig nagyobb birtoknál erre a 20 holdra fordítani minden figyelmet, nem fizeti meg magát, és hogy egész birtokunk vagy legalább ezen most 50 részletre is eldarabolt 20 hold mikor lesz egy tag, azt gyaníthatjuk a commassatio rák menetéből.

A kormánynak nagy szerepe jutott e téren haladásunk előmozdításában; de nekünk, kik már az adót sem fizethetjük többé, mégis magunkon kell segítenünk, ugyanazért célirányos volna oly gazdasági olvasmányt nyújtani a közönség kezébe, mely jelen elsort gazdaszatunkat képes legyen a haladás útjára terelni; hiába akarunk mi egy ugrással a belga vagy más e téren mivelt nemzettel párhuzamban lenni, az idő megmutatja, hogy biztoson itt is lépésről lépésre lehet haladnunk. Míg a kormány a tagosítást erőlyesen kezelné, elsort gazdaszatunk gyűlöletét kell élveznünk; ide kell tehát egyesnek ugy, mint egyesűtlenek törekedni, hogy ezen alanti helyzetünket is nemzeti haladásra czélszerűen használhassuk.

A commassatio haladásunk főkélléke, de ha viszonyaink miatt az még a forró óhajátások közé tartozik és míg létrejönne, addig mi mind gazdaszatunk, mind iparunk fejlődése bizonytalanságában legyünk? gazdaszatunkat nem mint olyat, hanem mint iparunk nyers természetűjét akarván tárgyalni, visszatérök kiütött czelomhoz.

Buda Imre.

Felszólítás hazafi és vallásos ér-

deleken.

Kérjetelek és megadatik, zorgessetek és megnyitattik nektek. Máté 7. r. 7. v.

A nagy magyar nemzetesthez a barczasági szász földön is hiven ragaszkodó hétfalusi csángó magyarok egyik szegény, magára hagyott községe: Bácsfalusiak nevében jövök mint kiáltó szó a pusztában Erdély délkeleti legvégső határszéléről merész, de legalázatosabb könyörgésemmel.

Szivem melyében évezre azt, hogy „jobb adni, mint venni“, nem örömet, hanem édes hazám és nemzetem szent ügye magasztos érdekétől mintegy kényszerítve s ösztönözöttelve, mint szülőttje és papja ez árva csángó magyar községnek veszem magamra e koldus szerepet. Oh vajha erőtelen eszedlésem nem szemtelea toladók, hanem legbecesebb kincsünk, nemzetiségünk megörzése és szilárdítására mulhatlanul szükséges „alamizsnakérés“ gyanánt tűnnék fel mind azon mélyen tisztelt honfiak és honleányok előtt, kiknek figyelmét és áldozattelét ezennel igénybevenni bátorokodom.

Bácsfalu Brassó háta mögött egy órai távolra a tömösi szoros torkolatában fekszik a „kőhavas“ból lenyuló erdőfedte sziklás hegyek alján Türkös, Csernátfalu és Hosszúfalva helységekkel egy nagy tömegű olvadva, mely négy faluban 6,825 ág. hitv., 300 rom. kath. és ev. ref. lélek, tehát 6,925 magyar és 11,861 oláh lakik. Innen félórai távolban esik Hétfalunak többi három faluja: Tatrang, Zajzon, Pürkerecz 4,529 ág. hitv., 100 ev. ref. és rom. kath., tehát 4,629 magyar és 2,428 oláh lakossággal.

A csángó magyarok ide telepedhettek 1200 körül; áttértek a szászokkal együtt az ág. hitv. lásra 1544—1644 közt és 1651 óta a nem régi mult 12 év kivételével mai napig a többi barczasági ág. hitv. magyarokkal együtt, számrá 19 ezren, politikai és egyházilag a brassói szász hatóság által kormányoztatnak.

Hétfalu oly pont a hazában, melyet nem szabad a magyar nemzetnek elejtenie; három nemzet érdeke küzd itt egymással, és hogy e magyar faj beékelve két más nemzet közé anynyi küzdelmekben meg nem feledkezett hivatásáról: csak is vallásossággal párosult forró nemzet szeretetének köszönheti. E nemzetfaj bebizonnyult életrevalósága nagy áldás a hazára nézve, és még nagyobb leend, ha lankadatlan törekvése kívülről is bármily csekély lendületet nyerhetne. Mindenek előtt a néptanodákat kell itt emelni. A szász tanodák rég virágoznak; a románoké óriásilag emelkednek, s ily körülmények közt elmaradnunk, ha eddig nem, de most bizonyos halál. E versenyfutásban találja jelenleg hazánk a többi barczasági magyar falvak közt Bács-

1,200 ág. hitvallás magyar számláló közsé-
get, mely dacára annak, hogy 1848-ban sokat szenvedett, a rákövetkező évben pedig a hadsereg
mozgalmai által ma is vérző sebet kapott; az óta
háromszor nagy részben leégett; fakereskedési és
pálinkafőzési jogától megfosztott; semmi közjűve-
delmek mellett mind e pillanatig nagy adók terhe
alatt nyög: mind e csapások dacára lélekszám-
ban s buzgalomban nem fogyva, hanem folytono-
san gyarapodva 1862-ben két tanító és 160-180
tanonc számára 3,500 új frtba került díszes tanodát
emelt minden buzgó hazafiak örömeire ez érz
felirattal: „Hallg meg magyar nemzet: mely nép
buzgón ápolja tanodáit s a tudományban bölcs ta-
nitók által nevelteti magzatait: nem nyomorog, ha-
nem él s élni fog üdvére földi s égi honának.”

Ez év elején egy magyarhoni orosházi derék
ev. fiu működött, jelenleg pedig egy háromszéki
ev. ref. tanító működik e buzgó és magyar ha-
zára nézve nagy reményű 170 fű és leánygyermek-
nek nevelésén az új tanodában, melynek felépíté-
sén a szülők önjerejükre hagyatva, de a magyar
nemzettől jövőben segítyt várva, de még eddig se-
honnan meg nem segítette, hihetetlen áldozatokat
tettek.

A nagyobb tanító fizetése felemeltetett 340
új frtra; egy jövendő második tanító számára mag-
tár alapított 76 köböl gabonán és 120 forintot,
melyet rövid időn oly nagyra kell nevelnünk, hogy
annak évi kamatja egy tanítót, könyvtárt, ének- és
zenekart bátran eltarthasson. Az új tanodát még
2,000 új frt terheli; a magtár pedig mint minden
áldások kutféjére 1,000 frt szükségeltetik, mely
3,000 új frt azonban e kis község csak több évek
folytán bírta teljesen fedezni. A kezdet meg van
téve és én nem esélgedek, mert reményt és vigasz-
talást találók ldvezitünk e szavaiban: „Kérjétek és
megadatik, zörgessetek és megnyitattik nektek.”

E megkezdett nagy horderejű terv kivitele
állít engem mint esedéklő köldüst hazám mélyen
tisztelt fiait és leányait ajtája elé: vajha uri aszta-
láról bármilyen kis morzsa hullana ide a haza oltá-
rára e cím alatt: „A bácsfalvi magyar néptanoda
és magtár javára.” Az áldozat örökké fennálló és
századról századra gyümölcsöző élő emléket fog
emelni e nép szívében a kegyes adakozók szá-
mára! ez áldozat, bátran állíthatom, kedves leend
mind Isten, mind a haza előtt. Jól tudom én, hogy
Hétfalu helyzete sokak előtt ismeretlen; bővebb fel-
világosítást adhatnak t. ez. Ballagi Mór, b. Orbán
Balázs és gr. Mikos, Benedek mind hárman lelkes
hazafiak, kik jöttek, és látták néptanodánk felvi-
goztatásának szükségességét.

Ha alázatos könyörgésünket elfogadandja a „Ko-
lozsvári Közöny“, vagy a „Prot. egyházi és isko-
lai lap“ t. szerkesztője, honnan aztán bü kezek-
kel átveendem hálnak nyilvánítása mellett a neve-
zett terv valóztatására.

Alázatos könyörgésemet Pál apostol e sza-
vaival zárom: „Mig időnk vagyon, mindenkivel
jól tegyünk, kiváltképpen pedig a mi hitünknek
cselédivel.“ „Aron is megvegyétek az alkalmatos-
ságot: mert a napok gonoszok.“ „Kivánok bővül-
kődő gyümölcsöt a ti hasznotokra.“

„A mi urunk Jézus Krisztusnak kegyelme le-
gyen mindnyájunkkal.“

Bácsfalu, január 1. 1865.
Bortsa Mihály,
ev. ref. pap.

Miután a fenn leirt üdvös célra a honfi-
áldozások elfogadására s beszámolására örö-
mest vállalkozunk, egyszersmind kedves sze-
rencsénknek tartjuk jelentetni, hogy e célra a
honfiadkozások má kezdetét is vette, s a
hétfalusi magyarok választott képviselője s
honfi pártolója gróf Mikos Benedek ő
mlga 100—száz osztrák forintot küldött be
szerkesztőségünkhez, a fenebbi cél gyamo-
lítására.

Kül- és belföldi levelezés.

Hátszegvidékéről, febr. 7.

Az ő Felsője legmagasabb határozata nyomán
visszaadott revindikált havasok haszonvételei iránti
igényök megszabása, ugy azoknak további keze-
lése ügyében, a Kendeffi családon kívül a több bir-
tokosok és községek folyó hó 5-kére hirlapilag ki-
hirdetett birtokossági gyűléseket megtartván, hazafi-
örömmel sietek a nyilvánosság eleibe terjeszteni azt,
hogy 1764-dik évtől, egész 1864-dik év végeig 100
évi haszonvételei iránti megtérítési igényeit akkor,
midőn ezen havasok évenként 1400 forintot jöve-
delmeznek, 60,000 o. é. forintba állítá meg, még
pedig nem egyesek magány hasznokra, hanem a már
indítványozott ipar-tanoda alapjára, melynek hol,
mikénti létesítése: alapszerkezete kidolgozására a
birtokosok egy 7 személyből álló bizottmányt neve-
zének ki, egyik birtokos társunk és indítványozó
Jordán Domokos enklölete alatt. Ha az áldozattól
a hazafiai keblek s erők vissza nem riadnak, s
keresett ürügyek színe alatt romba dőlni öseiktől
öröklött vagyonait, s azoknak megkapott jöve-
delmeit a közszélnak, a mivelődésnek oltárára hoz-
zuk, a cél el lesz érve.

Melyre, bizosan reméljük, a legmagasabb kor-
mány a kívánt haszonvételei megtérítés összege meg-

adásával a birtokosokat mind nemes céljaiban elő-
segíteni, mind pedig az e havasokból összegyűlt
tökéhez, habár jogtalanul kérelmezett, s legfelsőbb
helyen elutasított igénylők érdekeit is kielégítendő
Egy a birtokossági gyűlés tagjai közül.

Al. Csik. febr. 12.

Ez év január 7-én gr. Mikó Imre ő nmlga,
idősb gróf Bethlen János és Tisza László ő
mlgok által a mult évi vizkárosultak számára be-
küldött 1500 o. é. frt kiosztását véghezviendők,
mlgs Mikó Antal ur maga mellé vévén még két
köztedvességben levő a. a. Sándor László és Al-
Csik kerületi főesperes Nagy Lajos ő mlgukat,
a kijelölt 15 helységek vizkárosultjai között
7-kilől 11-ig végeztek be; a mennyiben csak lehe-
tetett szemelött volt tartva a károk nagyságával együtt
a testvérhoni szűkölködőknek tett adakozásai, s
így csak 589 vizkárosult nyerhetett segítyt; nem
haladván meg a legnagyobb összeg, mely egyesek-
nek adatott, 20 o. é. frtot, míg a legkisebb nem
ment át krba, hogy legalább naponta az adóért
különvő katonai executiot több egyes taszithassa el
a nyakáról.

Igénytelen személyem is mindenhol jelen lévén
a kiosztás, tehát szinről szinre láthatam a tür-
tentekeket, de gyengének érzem magam arra, hogy
csak egy szót is tudnék írni azon tiszta székelly
összintéséggel s hálával párosult köszönetekről, me-
lyeket minden községben hallánk. Oh! bár láthatna
és hallhatna volna a feledhetetlen emléktől mártir
özvegye ezen köszönetnyilvánításokat, hiszem, hogy
meggyőződik arról, hogy a székelly nép ha szegény
is, de becsületes és jellemes, s a nyomort vállal
hordozni még elég erős...nek hiszi magát.

Ezen közmondás: a legszentebb dolgot
is, akadnak emberek, kik félre értel-
mezik, igaz, mert így történt ez most is, nem
tudom azért-e, hogy a három közkedvességben levő
követnek jutt a szerencse a segélyösszegek kiosz-
tására, pedig tulajdonképpen, ha az igazat meg
kell vallani nem is hárman, hanem ötön voltunk;
mert a nyitabb eljárás okáért személyem és még
egy ötödik rokon jelenlétében történt a kiosztás.

Üzi.

Arad, febr. 2.

Tisztelt szerkesztő ur! Ön s lapja t. olvasói
is tudják, hogy a román küldöttség Bécsbe ment a
trónszármolyához leteendő hányalylatkozatait, a leg-
közélebb multban felállított román metropolitismus
által nyert kegyekért; e küldöttség városunkból is
nyert tagokat, t. i. Ivácskovits Prokop helyi görög
nemegyesült püspök és Popa György megyei főis-
pök urat, kik ismét Bécsbe utaztak, hogy a küldöt-
séghez leendő csatlakozás végett Bécsbe elutaz-
tanak.

Helybeli dalárdánk a mult hó 30-kán estélyt
rendezett a Fehér kereszt vendéglőben; ez estély,
mint az ily havonkint rendszeren megtartatni szokott
estélyek, szinte igen kellemes, fesztelen volt; a da-
lárdá mintegy 10 óráig énekelt négy igen csinos
és különös gonddal betanult dalokat, melyek közül
a „Párizsi ifjuság“ különös tetszésben részesült;
az ének befejezete után a jelenvolt ifjuság tánczra
kelt, s késő éjfélig járta a csárdást; különösen
kedvessé tevő ez estélyt jelenvolt hölgyeink magyar
öltönye, kik ma is, midőn mi férfiak már-már is
visszafelel meglynk a magyar divattal, nemzeti öl-
tőnyeiket még viselik; a dalárda pártolása nálunk
valódi vetélkedés, mindenki tagja akar lenni, s mi
valóban nem tudjuk eléggé méltányolni a dalárda
azon eszméjét, mely szerint az ily havonkinti esté-
lyek megtartását határozta el, mert ez főleg oka az
oly tömeges pártolásnak, mert mindenki törekszik
cselékly (évenként 4 frt) díj mellett 12 ily kedélyes
estélyben résztvehetni. A különben nem kis teriméjű
szála tömve volt.

Szilágyi Béla szingagatónk Fűredit nyerte
meg szinpadunk részére négy előadásra, melyek
közül már kettőt el is játszott, először fellépvén egy
„operai egyvelegben“, másodsor a „Csikós“-ban,
Fűredi bár előrehaladt kora, még mindig erős, ba-
riron hangjánál van, játéka, mely annyi szinpadit
otthonosságot tüntet föl, mennyit csak pesti orszá-
gos színházunk tagjainál tapasztalhatunk, kellemes
és elragadó, alakja még mind megnyerő; a ház
mindkét előadásnál tömve volt.

Színházról beszélve, mi természetesebb, mint
hogy a műlovar-társaságra térek át, mert Szobota
és társa igazgatása alatt az is van városunkban,
tagjai főleg a testgyakorlatokban erősek és előadá-
saik élviteljesek; mint értesülünk a jövő hetekben
Schur Pestről szándékozik társulatával hozzánk jön-
ni, és pedig úgy, hogy fele a társulatnak itt, fele
pedig Temesvárt működnek.

Megemlítem végül, hogy időjárásunk egész
január hóban oly gyöngye és tavaszias volt, hogy
midőn az eső nem esett, (mi azonban csaknem min-
dennap megtörtént), oly meleg napsugarunk volt,
hogy tavaszi öltőnyeinkben jártunk ki; tegnap óta
nemileg hidegebb lett, s ez éjjel már kevés hó
is esett.

Különfélek.

A városi tánczterem haszonbérlei ma es-
tére versenyereménynyel összekötött álarczos vi-
galmat rendeznek. A férfi vendégek egy szelvényt
kapnak jegyeik mellett, melyet a leggyesebb női

maszkurának adnak át, s az így legtöbb szelvényt
kapott nőálarozos nyerni fog emlékül egy ezüst
kötökösárt, a második egy szekrényt, a harmadik
egy virágtartót.

A kolozsvári P. Társalkodó utolsó táncz-
vigalmát mint korábban hirdette volt, most szom-
baton február 18-án rendezendi. Ezen jóra való régi
üdvös egylet eddigi tánczvigalmait látogatottak, és
mindig élvezetek voltak; s a mint az előkészüle-
tekből várhatni, a szombati tánczvigalom is, az ed-
digiekhez méltó leend, mi annyival kívánatosabb,
mivel a jövedelem az intézet szellemi élvek gyara-
pítására fordítandó. Eddigi eljárását követve, az
egylet meghívókat csak a családokhoz küldött;
azonban a családokhoz tartozó, valamint általában
a fiatalok jogosult részvenni, s a szokott módon
17 és 18-án azaz most pénteken és szombaton dél-
előtt és délutánokon a társalkodói termekben a be-
lépti-jegyek kiválthatók.

Fűredi Mihály pár naptól fogva kü-
rünkben mulat. Színházi közönségünk a legnagyobb
érdekléssel várja vendég szerepléseit a „népdá-
lok hősenek.“

Mint halljuk közlebről egyik fiatal írónk
a „Kilenczedik pont“ cím alatt egy egy felvonásos
tragicomédiát vezet be. Nagyon sikerültnek mond-
ják. És a „Henriette“ hol kékis valjon az éji ho-
mályban? Miért heverteti az igazgató, ha a szin-
házi választmány által el van már fogadva?

Türkösön közlebről az evang. tanító-
dalárda műkedvelői előadást rendezett, mely alkalm-
mal Kiskaludly „Fűsvény“ című vígjátékát szép
sikerrel adták elő.

Turon a mult hó 28-án tartott jótékony
czelu bál az odavali iskola részére 112 forintot
jövendelmzett. Az összes bevétel 165 frt, kiadás
53 frt. Elég szép eredmény, bár másutt is eszükbe
jutna a vígadókna az ilyen szép czél.

Csiki levelezők írja, hogy Szabó Ádám-
ot végre és valahára csakugyan nyugodalomba
helyezték. Valóban ideje volt már, hogy a sok sur-
lódás- és kellemetlenségnek vége szakadjon. Mint
hírlík, helyébe kormányzó tanácsos Dániel
Imre ur van kinevezve.

Tausig Károly második hangversenye al-
kalmával neje Vrabely Szerafin is fel fog lép-
ni, ki művésznőink között eddig is már szép nevet
vivott ki.

Azon szomorú hangulat, melyet az utóbbi
politikai elítéltetés keltett fel, Pesten a farsangnak
véget vetett. A lapok egyhangú tudósításai szerint
ott csak a szokott nyilvános tánczvigalmak tar-
tatnak. A zártabb körű vígalmakkal általában fel-
hagytak és így jól belátható, hogy azon politikai
öröm közé, mely az országgyűlés közéletlítése által
kezdett derülni, egy szomorú historiai esemény
üröme vegyült. Vajha a legfelsőbb kegyelmezés el-
oszlata e komor borot.

Mint a pesti lapok írják, Almásy Pált
többen meglátogatták, s a többek között Deák Fe-
rencz is. Az orvos kijelilatkozata, hogy egészségi
állapota nem engedi meg a láncz viselést.

Fehérvári levelezők írja, hogy a napok-
ban ott műkedvelői előadást tartott az izraelita
ifjuság, a Bécsben tanuló szegény sorsu izraelita
fiuk felségelésére.

A „W. Ztg.“ a közlebről történt elítél-
tetésekre vonatkozólag írja: Az utóbbi időben a ma-
gyar királyságban egy, mint az ismételt visszaesés-
sek tanusítják, fájdalom! javithatlan párttöredék ré-
széről ismét oly törekvések merültek fel az iránt,
hogy saját felségárulási terveinek a ravaszság s
erőszak minden eszközzel érvényt szerezzen, me-
lyek habár azok a kormányi közlegek ébersége által
ujjlag megbiúsítottak, és sikeretlenek maradtak
is, mindazáltal az ily vétkek eljárások által már oly
súlyosan meglátogatott országok nem hagyják nyu-
galomra s üdvös biztonsággra jutni.

A lipesei „Illustrirte Ztg.“, mely közlebb
a magyar akademia palotáját s Vámbéry areké-
pét s életrajzát közlé, legutóbbi számában Xántus
János areképét s életrajzát hozza. Ebből említjük
fel, hogy Xántus eddig 12 magyar, 15 angol, 9
spanyol, 1 német 2 latin művet bocsátott közre, a
pesti nemz. muzeumot körülbelül 20,000 db ritka-
ság, az akademia könyvtárát pedig mintegy 1000
kötet könnyűvel gazdagítá.

A „P. N.-t“ febr. 3-ról kelt tárkányi le-
véiben értesítik, hogy a Tisza a január 26-tól febr.
1-ig folytonosan áradt, s még további áradástól is
félnek, miután az esőzés nem szűnik. Tárkányban
nehány családnak, kik a töltésen belül lakoak, már
is tetemes károkat okozott az éjszaka jött árvíz. A
„Zempl. Híradó“ pedig írja, hogy a Tisza Zemplén-
ben egy helyütt töltését átszakítván, vize a közel
talajt 5 mérföldnyire elöntötte s az illető vidék ve-
téseiben szintén nagy kárt okozott.

Távirati tudósítás szerint f. hó 10-én d. e
a Triestből Budára menő 133. sz. tehervonat Ober-
Lesece és Divacca közt a bóra által felfordított
és ekkép a közlekedés e vonalon fenakadt. Részle-
tesb tudósítás még nincs.

A „S.“ turini levelezője írja, hogy Victor
Emanuel elutazása nehogy új demonstratiot idézzen
elő, titokban történt; e hó 3-án reggel 6 óraker
négy hintóval sietett egész a monfaleri palotáig,
ott a vasuti indóháznál várta egy külön vonat, mely
még az nap Bolognán keresztül egész Florenzig
vitte; kísérete igen egyszerű és csupán egy tábor-

nok hadsegédből, Lamarmora ministerelnökből és
egy pár küldönc-tisztból állott. — Távirati tudósítá-
sok szerint Piacenza, Parma, Modena és a bolog-
nai indóházaknál nagy „evvivák“-kal fogadták, és
hogy este 10 óra tájban megérkezett Florenzbe; —
érkezése habár csak alig egy pár perczetel előbb
volt is tudatva az új fővárosban, mégis igen nagy
pompával és kivilágítással fogadták, a színházak
rögtön becsukattak, és az egész városi népség, 8
százalaj nemzetiséggel a vasuthoz sietett az új
polgárt köszönteni.

Közgyűlés.

Az erdélyi lótenyegylet vá-
lasztmányának mai napon tartott ülésében hozott
határozat folytán ezennel közbirré tétetik, hogy ez
egylet közgyűlése folyó évi márczius utolsó
napján délelőtt a casinó termében fog megtartatni.

Kolozsvár, február 14-én 1865.

Halmágyi Sándor,
titkár.

(Beküldetett.) A „Hermanstädter Ztg“
egyestive a „Siebenb. Bótival“ f. év január hó 27-
kén kiadott 23-ik számú lapjában egy cikket köz-
lött, melyben a kolozsvári ág. evang. egyházi ta-
nács becsülete és hűsége megtámadatik, vádoltat-
ván: hogy egy 1863-ban Bécsből lejött végrende-
leti hagyományt elsikkasztott volna.

E vád ellen a dolog komolyságánál fogva ez
egyházi tanács két okból kénytelen felszólalni: 1-ör
azon okból, hogy az egyház és a többi egyházak
tagjai, valamint polgártársaink előtt talán felmerült
gyanút szöszlássük, és 2-szor azért, hogy az alata-
tomos bujtogatást és az alattomban működő ár-
mány és rossz akarat cselészövényeit megmutassuk
a nagy közönségnek, a közvéleménynek.

Ambar az egyház tanács elnöke az idézett
cikkre ugyan amazság 27-ik számában felelt s
ama titkosan működő, rossz akaratú, békés egyhá-
zunkban zavart és békétlenséget czélzó cselészö-
vényt fényre hozá: még is kényszerítve érzi magát
ez egyházi tanács is, mint erkölcsi testület, mely
az emberiség legszentebb ügyét mindig legkülsőme-
retes komolysággal kezelé, felszólalni, s a nyilván-
osság útján az „ál Müller Ferencz és méltó tár-
sainak“ válaszolni.

Az állítólagos Müller Ferencz urnak igazán
van, hogy 1863-ban a helybeli ág. év. egyház taná-
csához egy végrendeleti hagyományt címzett
skatulya érkezett le Bécsből, mely az egyházi ta-
nács által felbontott. De valamint most egy Müller
Ferencz, — ki itt nem létezik — fellép, s szá-
mot kér egy igazságos és szent ügy látszólagos ér-
dekében: ugy küldött akkorában egy álnevű Ri-
scháni, állítólag Bécsből egy kegyes mondatokkal
elhintett levelet, s később egy skatulyát a köztisz-
teletű és érdemes egyházi gondnok és polgármes-
ter Wendler Frigyes urhoz, azon utasítással, hogy
az egyház tanácsai gyűlésen bontassák fel.

S gondnok ur saját kezűleg bontá fel, s tar-
talmá, no de feleljünk M. F. urnak pontonként.

1-ső számához: Azt kérdi M. F. ki a hagyó-
mányozó? „Erre válaszulinté Müller ur adhatna fel-
világosítást; ugy látszik igen be van avatva az ügy-
be, s vagy ő maga a hagyományozó, vagy igen kö-
zel áll hozzá.“

2. Miben állott s áll a hagyomány? A
„Alacsony, póriás, s bosszut szomjazó lelkek
egy nagyon durva gúnnyiratában, mely által az egy-
házi tanács, de kivált az érdemes gondnok ur, a
szenteskedés álarcza alatt nemtelen bosszu eszkö-
zének akart felhasználatni s sértettet meg.“

3. Mi történt e hagyományról, holott 4. a va-
gyoni leltárban nyoma nincs? „Az egyházi tanács éppen gondnok ur sza-
vára adta át a feledékenységnek, mivel a szűnyog
csipéssel keveset gondol.“

Ennyi válaszul Müller Ferencz urnak. De mi-
dön mondani valónkat berekesztjük, tesszük azt
azon kérréssel: a szabeni ujtság tisztelt szerkesztője
vizsgálja meg máskor jobban a „beküldött-eket“
mielőtt azokat, kivált erkölcsi testület ellen, a rossz
akarat szolgálójában a nagy világba kiszorja, hogy
gyanút, vizsályt és átkot teremjenek.

Kolozsvárt, az 1865 ik év febr. 5-én tartott
rendes egyház tanácsai gyűlésből.

Máday János,
lelkész, jegyző és az
egyházi tanács elnöke.

Politikai hírek.

Angolország. A „Saturday review“ azt
mondja: Olaszország egysége még folyvást csak
kísérlettel, ambar maradánsága évről évre való-
sintibbé válik. A forradalom felliről vette kezdetét,
s a mivelő osztályoknak köteleességük, a saját ma-
guk által választott államférfiak vezetése alatt sze-
renosés megoldás felé segíteni a megkezdett munkát.
Szerecsére, nem szenvednek Olaszország uralkodói
a nehéz feladatok megoldásához megkivántató ké-
pessegek hiányában; mert egy közös ügy se tanu-
sított Európában az utóbbi években annyi szilárd-
ságot, esélyességet és mérsékeltiséget. A parlament-
nek lehetnek hibái, hanem ama két ellentétes hibát,
a servilismust és a pártos armánykodást rendszerü-
leg kikerült. Vezetői tudták eltalálni az utat, me-
lyen a koronával jó egyetértést tarthatának fenn,

s a nép bizalmát megőrizték. A parlament eszélyességének kiváló példáját tekintve nevezett lap a turini nyugtalanságok kérdésében magatartását a képviselőháznak. Ide vonatkozólag ezeket mondja: Az olasz ministerek eléggé érthető intést kaptak arra nézve, hogy jövőre felelősekké fognak tétetni a rendőrség és katonaság tulkapásaiért.

A „Post“ is foglalkozik Olaszországgal. Nagyon szerencsés előjelenek találja a jövőre nézve, azon lelkesültséget, melylyel a florencziek Victor Emanuelt fogadták. Találkoznak — ugymond — még most is emberek, kik azon reménnyel kecsegtetik magukat, hogy sikerülend Olaszországot földrajzi fogalommal összekapcsolni; hanem az efféle események mint a közelebbi florenczi, igen nagy mértékben megrendítik az efféle reménykedéseket.

Franciaország. Páris, febr. 6. Ámbár több oknál fogva bízható, hogy a császár megnyitó beszéde békés jellemű lesz, mégis nagy kíváncsisággal várják azt, azon hírnél fogva, hogy Rómára vonatkozólag a helyzet pontosabb megismertetését fogja az tartalmazni. De ismeretes a császár eljárása, megnyitó beszédeit illetőleg, melyeket a törvényhozást megnyitása előtti perczekben szokott rendszeren ministertanácsával tudatni, s e szerint most is csak találgatás, hozzávetés minden, a mit a megnyitó beszéd leendő tartalmáról hallani; s jól értesült személyek tudni akarják, hogy azon része, melyben az egyházi viszonyok fognak említettetni, éppen nem lesz határozottan tartva.

A „Monde“ ezelőtt buzgóan pártolta Miksa főnök Mexikó császárául kijelölését, de mióta az új császár és a papság között surlódás fejlődött, nem hiszi a mexikói trón fenállhatását. Azt kérdi, hogy mivel és mivel akar Miksa császár az amerikai betörésnek ellene szegülni, ha a papság eidegenedik s elszakad tőle. Francia- és Angolország majd nagy lármát csapnak, de későn lesz az.

A „Moniteur“ szemléje tagadja a spanyol ministerváltást, annyit igaz, hogy a Narvaez ministerium dolga egy hajszálnyit se fordult jobbra. Londonban, Amsterdamban és Párisban folyást hajhásznak kölcsönöket; de vagy minden siker nélkül, vagy olyan lealázó feltételekkel találkoznak a megbízottak, melyeket még egy Narvaez ministerium sem mer elfogadni. Ellenben Olaszországban elhatározottat a Boggio által javasolt kényszerkölcsönt mellőzni, s új kölcsönhöz folyamodni, melynek utja már jóformán el is van készítve a Rothschild házzal, s összefüggésben áll az, az olasz vaspályák eladásával. A fülveendő összeg 500 milliónál nem megy föbbre. A bürse hangulata e miatt szilárd maradt, melyre károsabban hatott azon elterjedt hír, hogy a törvényhozást Sonora állandó gyarmatosítását nem fogja megszavazni. Victor Emanuel távulmaradását illetőleg azt kezdik beszélni, hogy csak addig nem megy vissza Turinba, míg ott bizonyos rendszabályok végre nem hajtattak, milyen a helyhatósági tanács feloszlátása, mely ezen csapást hódolati felirattal szándékozik elhárítani, stb.

A „Moniteur“ egy jegyzéket is közöl, melyben az mondatik, hogy a külügyminister — a császár előre kikért parancsára — utasította a római francia követet, hogy fejezze ki a párisi kabinet neheztelését azon két irat fölött, melyeket msgr. Chigi pápai nuntius az orleáni s a poitiersi püspökhöz intézett, mely iratok a lapokban is közzétettek s állítólag a nemzetközi s a francia államjog határozományaiba vágnak.

A „Patrie“ szerint Algirből legközelebb több ezred Franciaországba fog visszatérni; arról azonban még eddig nincs szó, hogy a spahi-ezredek közül újabb osztály fogna Párisba hivatni. Toulonban 4 gőzfregát van kijelölve ezen csapat-mozgalmak eszközésére.

A „Constitutionnel“-nek Florenczben írják, hogy a király nem távozik Florenczben forma szerinti behelyezkedése idejének elérkezéig. Csak a huszgyökéddi éjt fogja, mint évenként szokta, Milanóban tölteni. Az intézkedések úgy tettek, hogy a király mellett csak egy minister marad, a királyi rendeletek ellenjegyzése végett. A többi minister körülbelül hetenkint egyszer fog Florenczbe menni.

Olaszország. Turin, febr. 4. A parlament munkái is nem sokára be fognak fejeztetni, s a ministerek is hozzá fognak a költözködéshez személyzeteikkel. A királyi palota előtt csunya dolgok történtek, melyek a meghívott vendégeknek jó felét kényszerítették a visszafordulásra. Beszéltek, hogy tentatortokat, döglött patkányokat hajgáltak a zajgó nép közül a királyi vendégeinek kocsijába. Még mostanig egyre csak arról beszélnek, s a városiak kezdik a dolgot szégyenleni. A „feketé“ örvendevő dörzsölik kezeiket s azt mondják, hogy ezt a lezékét a király megérdemelte, melynek azonban drágán meg fogja az árát Turin adni. A király fényes fogadtatása a florencziek által itt kellemetlenül hat, mert az itteni zajosnálóknak nem gondolták, hogy a florencziek olyan lelkes elragadtatással üdvözlik Victor Emanuelt. Siciliában ismét esend van, s az ottani helyőrség erősítésére kirendelt dandár visszaküldetett Genuába. Vacca ellenadmirál bajóhadosztálya, Syracusába menendő Specciódi távozott, megérkezett Nápolyba. A siciliái katonakötelesek keszvéggel állanak elő.

Turin, febr. 6. A legjelentékenyebb szerkesztőségeknél a királyhoz küldendő felirat van alá-

írás végett kitéve, melynek végén kérelem és remény fejeztetik ki az iránt, hogy a király nem sokára visszajő Turinba. A községtanács is elfogadott ma este egy indokolt napi rendet, mely szerint a városi bizotmányoknak meg fog hagyatni, hogy a királynak feliratot nyújtson át. Néhány nap előtt Conte Gerolamo de Cardenas-nál házmozgás tartott, Bobbio állapotgyész személyes jelenlétében, egy rendőrségi tiszt és több biztos által. A grófról mondják, hogy az udvari bál napján ő volt a főizgatók egyike. A kutatás eredménytelen volt. Cardenas 1848-ban követségi titkár volt Sz. Pétervárról. A vizsgálat foly a tünnetes főzinkosai ellen. Cialdini két nap óta itt van; még sem a bolognai parancsnokságról nem mondott le, sem az ittenit nem vette át. A „Monarchia Ital.“ mint hírt jelenti, hogy Menabrea a francia alattvalók sorába akar lépni, ha meghagyatik katonai rangja.

Turin, febr. 8. Nagyon beszélnek egy Ratazzi Ricassoli-féle ministeriumról, kik rendkívüli felhatalmazásokkal lennének ellátva. A délolasz követek sietnek az elutazásra, hogy e terv ellen izgat-hassanak. Cialdini átvette itt a parancsnokságot, s legkiterjedtebb felhatalmazásai vannak rendtelenségek esetére.

Hire járt, hogy a Chamberiban tanyázó francia osztály parancsot kapott, hogy készen tartsa magát az első indóparancsra, Turin katonailag megszállni; egyszóval azt akarják elhitetni, hogy a sept. 15-ki szerződésnek egy titkos pontja következtében Piemontnak nagy része Franciaországnak engedtetik, s a francziák ellenben Rómát Piemontnak adnák át, s több ily haszonalan hírek talál-nak hívókra ezen zűrzavarban.

Egész Olaszország feszült figyelemmel várja a francia parlament megnyitását; a császár beszédeben a jövő események fonalat vélik feltalálni.

A Bourbonisták újra mozognak. Febr. 3-án 60-an megszállottak egy 3000 lélekű álló falut, minden utca végén őrszemeket állítottak fel, és a többiek a piac közepén letelepedvén, fehér zászlókat kitéve ideiglenes kormányt kiáltottak ki, este felé megtudván ezt a közel fekvő városbeli esend-őség, egy tiszt egy néhány esendőrel és egy század nemzetőrrel sietett a helyszínére és egy félórai titzés után szétoszlatta a kísérlettevőket, miután közülük 14-et elfogott.

Ugyan febr. 5-dikén egy 45-ből álló briganti csapat tört be Soru kerületbe, a hírhedt Fuoco Domenico vezénylete alatt; alig egynegyede olasz, a többi spanyol és helvét; főnökük tábornoki sípkát hord.

Németország. Berlin, febr. 9. Ma egy külföldi követség Grabownak, a képviselőház elnökének polgárkoronát hozott, ki a küldöttségnek ezt felelé lényegileg: „A mint megemlékezvén ama királyi mondatra, hogy: „Legyen igazság köztünk“ — beszéltem, s a mit tettem, elválaszthatlan attól, a mit a ház többsége szóval és tettel vallott évek óta. A kitüntetések azon legmagasabbikát tehát, a miben polgár polgárt részesíthet, csak ezen többség nevében fogadhatom el. Valamennyi szabadelvű harcoss társamat illeti az. Híven meg fogom őrizni e polgári kincset. Legyen az aczéelőzőnk a nehéz alkotmányharczani kitartásunkhoz, habogy a minden oldalról óhajtott kibékülés létre nem jöhét.“

Oroszország. Szt. Pétervár, febr. 4. A „Börs. Halle“ mesebeszédnek bélyegez minden arról szóló hírt, mintha Oroszországnak része volna az Elba-hercegségek bekebelezése kérdésében, mert az orosz kabinet e kérdésre nézve szennvedőleges magatartást követ. A Balti tenger épp úgy nem lesz ezután kizárólag orosz, mint eddig orosz nem volt; arról pedig gondoskodva lesz, hogy a Sund se scandinav, se német ne lehessen; Németország belügyi rendezését illetőleg Oroszország szigorú semlegességet követ. Bismark politikájáról itt erősen hiszik, hogy győzni fog s el is tudja utjából hártani a nehézségeket, a miket Austria gördit-cléje a bekebelezést illetőleg. Augustenburg Frigyes herceg iránt legkisebb rokonszenvet se táplálnak, mivel nem tartják jogosultnak a hercegségek trónjához; az itteni államférfiak egy lázadó bübérés fiának tekintik, a ki törvényes király ellen felkelt, s a ki még azon kegyben is részesült, hogy szám-kivettetésében esendő pénzzel megfizették neki fekvőségeit. „Micsoda joggal követelhet ezen herceg egy Austria és Poroszország által meghódított országhoz igényt?“ kérdik itt, s valóban nem tudnák azt megfogni, hogy Poroszország bocsássá egy harmadik intézkedése alá egy ország sorsát, melyért kardot húzott, melyet nagy áldozatokkal foglalt vissza Németországnak és szakított el Daniától saját érdekében. Csodálkoznak továbbá Poroszország mérsékeltisége felett, és nagyon sajnálnak, ha Bécsben utóvégre is át nem látnak, hogy Oroszország szövetsége a hercegségek bekebelezésébe való meg-egyezés árán nincs drágán megszerezve. A sajtó keveset foglalkozik e tárggyal. „Russz. Inv.“ nem tartja lehetetlennek, hogy Angolország, látva Austria és Poroszország nézeti szétágazását, megkísérlend beavatkozni a kérdésbe, ámbár most még kevésbé számíthat arra, hogy Franciaországot megnyeri részére, a mely bevaró politikáját fel akarja használni.

Törökország. Az Al-Duna mellől írják a „Nat. Ztg.“-nak: Mindjárt új év után beszéltek, hogy a török hadseregben tetemes leszállítások fognak

történni; de legújabb konstantinápolyi tudósítások szerint a leszállítás legalább is későbbre fog halasz-tatni; az indokok, levelező ítélete körén kívül es-nek; lehet, hogy a bosniai viszonyok, az is lehet, hogy a Herzegovinában, Montenegróban és Szer-viában folyamatban levő dolgok hatásának tulajdo-nítható az elhalasztás. A déli szlovák állása egy-felől Orosz-, másfelől Franciaország irányában, nagy homályba van burkolva, s nem is lesz egy-hamar felderítve. Ugy látszik, Belgrádban és Cet-tinijében is kettős szerepet játszanak e részben, a mi kétségkívül legfőképpen a körülményektől függ. Minél nagyobb kimutatta Oroszország, hogy pillanatnyi politikája szerint csak Azsia belsejébe s még tovább eső részekre törekszik cselekvőleg behatni; tehát minél nagyobb elhanyagoltnak egydőre a „keleti“ orosz érdekek Sz. Pétervártól: annál nagyobb mértékben találták szerb és monte-negroi részen szükségesnek, hogy Franciaország felé fordítsák tekintetüket.

Amerika. „Newyork Times“ Washingtonból jan. 24-éről ilyen távirati sürgönyt közöl: „Blair Richmondba küldetésével már senki se törődik. De nem is hitegeti már senki azzal magát, mintha a lázadó kormány már most kész volna más alapon, mint a Dél függetlenségének elismerése alapján, bé-kealkudozásba bocsátkozni. Van a Délnek még te-temes hadserege a házretében, s ámbár az elszaka-dt tartományok népe megunta már a sok hábo-ruskodást s visszaváncokzik az unióba, azért Rich-mondban a lázadás főemberei csak oly makacsok maradnak mint eddig. Ha seregeik megsemmített-nek, akkor majd ráállnak a békére, de akkor se szabadakarattukból, hanem kényszerűségből.“ A déli államokban a sajtó ismét nagyon barozias hangon beszél. Így a „Richmond examiner“ kinyilatkoztat-tja azon nézetét, miszerint végté kell már szakítani azon béke utáni kapkodásnak, mely a congressus-tól annyi időt elrabolt. A kik még ezental is alku-dozásokról szólnának — mond a nevezett lap — könnyen azon súlyos gyanunak tennék ki magu-kat, hogy mint a confederatio ellenségei tüntetik ki magukat s talán bekövetkezhető esetekre a yan-keeknek kedvét akarják megnyerni. A mexikói bi-rodalmat észak felől nagy veszély fenyegeti. A rich-mondi lapok ugyanis azt írják, hogy Davis és Blair között folyt beszélgetés alkalmával szóba hozatott, miszerint jó volna az egész confederált hadsereg-gepl tisztosít mindenestől, s a felkelés vezérsze-replőivel együtt Mexicóba vonulni Juarez segítségé-re. A „Rich. exam“ kerekén kimondja, misze-rint azon esetre, ha a Dél ügye megbuknék, jobb lenne részvéve lenni egy nagy egésznek, mely az északi sarktól az Isthmusig terjedő continens felett uralkodik, mintsem hogy a külföld előtt megalázza magát, mely esetben hagyta. Richmondból legköze-lebb érkezett utazók beszélnek a „K. Ztg.“ egyik levelezője szerint, hogy a Mexicóba kivonulás terve nem csupán a sajtót foglalkoztatja.

Ujabb. Sz. Pétervár, febr. 3. A mi-nisterek bizotmánya január 24-iki ülésében visszautasította a moszkvai egyetem abbéli kérelmét, miszerint mentessék fel a „Moszk. Wjed.“ a rendes censura alól, s rendeltés-sék az egyetem ellenőrzése alá, mely egye-temlegesen elvállalja a felelősséget Katkówert. Az elutasítás azon oknál fogva történt, mivel úgy is nem sokára, (mart. 1-jén) életbe lép az új censura törvény.

Berlin, febr. 8. A „Nat. Ztg.“ ugy-találja, hogy a porosz hadszervezési törvény-nyajlaslat kevés reményt nyújt a kiegyezke-désre.

A „N. Pr. Ztg.“ ugyan e tárgyról írja: „A hadszervezésben nem kell engedelményt adni; a hadszervezés érdekében adandó con-cessio és ama között, következményeire néz-ve nagyon kevés a különbség. Ha a hadse-reg szervezése kedveért engednének egy vagy más téren; nem a legfőbb hadur által volna az megparancsolva, hanem a képviselő ház-tól megvársároltatnék, és ez, — a képviselő-ház — hadseregünk, költségvetésünk s az összes kezelési, intézkedési döntő szavazat hirtökában éreznék magát. Ily uton áruba bo-csátatnék a korona egyik kincse a másik után, míg nem oly kopárrá lenné az, hogy nem illenék többé egy királyi homlok diszi-téséül.“

Páris, febr. 9. A lapok kezdenek már a parlamenti pártok organizálásával fog-lalkozni. A „France“ óhajtatja, hogy a tör-vényhozó-test többsége nagyobb tevékeny-ségre tartsa magát készen, a „Tems“ jó kedvét éleszti fel. Thiers a törvényhozó test ülészaka alatt három nagy beszédet fog-mondani. Legelőbb a belpolitikáról fog be-szélteni s ez alkalommal terjedelmesen szó-nyegre hozandja a tizenhárom pörét. A költ-ségvetés feletti vitát is ő nyitja meg, Fran-cziaország pénzügyi állapotát átalában vetvén bonczkés alá, mint már a múlt évben jelen-tetett, de kivitelre nem került a sor. És végre a külügyministerium költségvetése megszavaztatásának alkalmából a külpolitika fog bírálat alá vonatni, különösen pedig a benne előforduló ellenmondások ostoroztatni.

Bécs, febr. 13. Tegnap körülbelöl száz képviselő volt az államministernél érte-kezletre összegyűlve. Schmerling constatirozta, hogy a kormány a legtöbb kérdésben a kép-viselőházzal egy véleményű. A magyar s horvát országgyűlés a szűkebb bir-tanácsesal egy időben fog ülésezni. A kormány sok anyagot gyűjt az ostrom-állapotú törvényhez. A kormány törekszik az ostromállapotot Galicziában a lehető leghama-rabb megszüntetni. 1865. és 1866-ra önálló pénzügyi törvények adatnak ki. A jelen volt képviselők legnagyobb része az 1866-diki költségvetés azonnali tárgyalatása mellett lenne.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér*)

Reminiscentiák, önigazolás, etymologizálás és még valami.

Móttó: „Nincsen oly félredobott szeg, melynek használatára még sor ne kerülne.“
Gazdasági észrevétel.

Mult évi június 26-án emlékezett a gürgényi ref. egyházmegye Kálvin halálának háromszázados év fordulatóról. Ennek alkalmából, alólrít mondot-tam vala, az egyh. megyei zsinat által lett kine-veztetésem következtében, egyszerű templomi beszé-det M.-Régenben. Bukuresti lelkész t. Koos Ferencz ur is jelen volt, s mint birlapi levelezőhöz illik, nem késett azonnal értesíteni e felől a „Kolozsvári Közlöny“ olvasóit, s nem csak az ünnepegy részle-teit — egy pár kihagyásával — sietett közzétetni, hanem szerény beszédem némely szavait bírálat alá veném elmondotta: hogy én azt a vulgaris kifejezést: „kálvinista ember“ használtam, s papi szószerkben botrányoztató ezen szóval: hen-czegni“ éltem, a melyet nem ajánlana, hogy senki Bukurestben merészeljen mondani. (Hát ha valaki plane tényleg kezdene ottan henczegni, vajlon mi történnék vele?)

En beszületben járó dolognak tartván, a „Ko-lozsvári Közlöny“ olvasói előtt megállni, maga idejében mind a közlésre, mind a bírálatra megte-met szerény észrevételeimet. Tekintélyre hivatkoz-va elmondottam, mikép e tételt: „kálvinista ember“ nem csak Kálvin emléktünetén, hanem más alkalommal is használták nálamnál nagyobb papok, nagyobb templomban, nagyobb publicum előtt. Elmondottam, hogy az a botrányozató „hen-czegni“ szó beszédem folytán szóról szóra ilyen passzusban fordul elő: Látom, mily szerényen, lassu lépésekkel mendégél az óriás; látom a pulyákat fennhordott fejökkel henczegni előttük.“

Mindezeket, s még több ide tartozókat elmon-dottam, azaz megírtam volt a „Kolozsvári Közlöny“ szerkesztőségéhez, s kértem, hogy lapja utján öni-gazolásom s a dolog mivoltának érdekében küldje meg t. Koos urnak, s mindazoknak, kiket mint a Közlöny olvasóit a dolog érdekel.

De hát a szerkesztő ur észrevételeimet nem adta ki, azaz vagy nem kapta, vagy a julius-angus-tusi cistába bevetette, **) s meglehet most is ott van. Nyugodjék békével!

Hanem hát, hogy t. Koos ur — ha csak-ugyan — ön hibámon kívül eddig viselve, tovább ne hordozza szíven azt a botrányozató érzést, melyet templomi buzgolkodásának idejében a vala-heczegni szóval okoztam: ezennel kötelessé-gemnek ismerem annak valódi értelmét föltárni, ugy a mit én s velem együtt sokan értik ma.

Henczegni tehát annyit teszzen nálunk, mi-dőn valaki így hisz magáról: „quis sum ego?“ továbbá annyit is teszzen, midőn valaki így beszél magáról: „nos columna reipublicae!“ egy képes újságban így is láttam le fejezve: „w i r liberalen!“ Ennyi a henczegni szóról.

Ha valaki terjedelmesebben akar olvasni a henczegésről, ne sajnálja a fáradságot és is-mételve olvassa át a közelebbi időkben az erdélyi és magyarbani politikai és egyházi lapokban vilá-got látott anticelderianus cikkekkel, és hogy ne csak azt a famosus botrányozató szót, hanem az óriásról szóló azt megelőző passusát is beszé-domnek megértse, tanulmányozza őszintén a köze-lebbi években kijött prot. egyh. és isk. lapok tárczájából a „missiói leveleket Ballagi Mór-hoz.“

A ki komolyan ezt teszi, az a henczegni szónak igazi jelentését megértvén nem fog megbot-ráncolni, midőn prédikáltak: „Látom mily lassu lépésekkel mendégél az óriás, látom a pulyákat fennhordott fejökkel henczegni előttük.“

A „henczegni“ szó fentebbi értelmezését, megbotráncozott t. Koos Ferencz ur megnyugtató-sára későn, de tán éppen maga idejében közzé teszi. V.-Szt.-Iván, jan. 29. 1865.

Bod Sándor.

*) Az e téren cikkekért a szerk. nem felelős. Szerk. **) Ez utóbbit sem adhatjuk a lap rovataiban, mint a mely a szerkesztői felelősség alatt áll, a cikkeknek ugy tartalmazni, mint modorára nézve; de kívánata szerint adjuk a „Nyilt-tér“-ben. Szerk.

